

בבא בתרא קנה

עניין: הגדרת כחם – מסברי ליה וסבר

הבונה

קב ההוא פחות כו'. רבא שגם מתחלה לאו כולי עלמא חכמה גמירי מעצמה. ויודע יקרא ג"כ מי שמלמדוין אותו ולומד. והוא ששאל שלמה (מלכים א' ג) ונתת לעבדך לב שומע (לבר) וה' ית' נתן לו יותר משאלתו לב חכם ונבון וזהו מ"ש רבא על היתום הלז כיון דמסברי ליה וסבר מידע ידע כמו שאמרו ושומע לעצה חכם (משלי יב) היינו שמבין מה שיועצים אותו אף זה כיון שהבין ושמע לעצת הלוקחות וידע להביאה לפועל חכם ופקח הוא לשיהיה ממכרו ממכר אך לא ידע

בן יהוידע

דף כנ"ה. ח"ל זביניה לאו זביני. קשה איך סמך רבא על זאת להוליא קרקע מיד הלוקחות והלא מעשיו של זה דשדי קשיא בי רבא אין זה בכלל שזות אלא הוא מסיג העזות והחליפות, וכמו דמסיק רבא גופיה בזה הכי, שאמר הא דעביד הכי חולפה יתירה הוא דהוה ביה, ועוד ודאי ידעו הלוקחות דקרוציו לאזו איתו לעשות כן, ולמה לא טענו בתחילה טענה זו לפני רבא, לומר קרוציו למדוה, ובאשר טענו הקרוצים עליהם חס"כ. וג"ל בס"ד דבתחילה בעת דשדי קשיא קמיה רבא, היו הקרוצים גוערין בו, והוא עשה עלמזו כאבן דומס, שאינו מרגיש ואינו מזין למה גוערין בו, והוה שדי קשיא, כי כן למדוהו, חס"פ שחשמע גוערין כך אתה תעשה את שלך למשדי קשיא, כדי שח"כ יחשבוהו רבא בסיו השוטין כחמור שאינו מרגיש כלום, ולכך פסק ובטל המכר והלקוחות, חס"ג דהבינו בערמת הקרוצים אמרו אם נאמר הם לימדוהו בכך מאן מוכח, אך הם ליירו בדעתם, לעשות כאשר עשו חס"כ שזה יתברר הדבר ויחזור בו רבא, וכן עשו, והלך הילד ודבר עם רבא דבר חכמה אשר שמו בפיו, ואז רבא חזר בו, וחס"ג דאמרו קרוציו הלוקחות למדוהו לא חס רבא לזאת כי כיון דמלמדוין איתו מסבר אין זה בסוג השוטין ומה שעשה חולפה הוא. ומה שגפרו בו ולא הרגיש רגלים לדבר שהם למדוהו כן כי סופו הוכיח על תחלתו:

רש"י לא, ג

(ג) בחכמה. מה שאלם שומע דברים מאחרים ולמד: ובתבונה. מזין דבר מלנו ממך דברים שלמד:

מלכים א, ג

דף סביותא קמססע דנא: יבנא
עבדית כפתגמך הא יהבית לך לב חכים

יספר מרב: ונתת לעבדך לב שומע לשפוט את-עמך להבין בין-טוב לרע פי מי יוכל לשפוט את-עמך הכבד הזה: ויטיב הדבר בעיני אדני פי שאל שלמה את-הדבר הזה: ויאמר אלהים אליו וען אשר שאלת את-הדבר הזה ולא-שאלת לך ימים רבים ולא-שאלת לך עשר ולא שאלת נפש איביך ושאלת לך הבין לשמע משפט: יבנה עשיתי פדברך הנה נתתי לך לב חכם ונבון אשר פמוך לא-היה לפגך

חידושי רבינו מאיר שמחה

קנ"ה ע"ב מגלת אסתר בזווא כו', פירש לא נזכר בה שם, ובשטרות אין מזכירין ש"ש כמבואר ר"ה (י"ח), ודוק.